

Amerikai levél

Camp Wel-Met, 1988. július 17.

Július elejétől augusztus végéig egy ifjúsági táborban tartózkodom, ahol egy 15 cm-es Meade távcsővel tartok esténként bemutatókat. A tábor maga 3 órányira van New Yorktól nyugatra, a Catskill hegységben. Csak kicsival közelíthető meg, mint minden hely Amerikában. Az autóstop errefelé nem divat és nem is ajánlatos. A tábor területe 128 acre (kb. 50 hektár). Ebből is látható, hogy itt még nem tértek át az SI rendszerre. A távolságot, hosszt pl. hüvelykben, lábban, yardban és mérföldben mérik. A hőmérsékletet Fahrenheitben, a súlyt unciában és fontban, a térfogatot pedig gallonban. Először meglepő, ha azt látja az ember a hőmérőn, hogy 86° meleg van vagy egy hegy magassága 12348 (láb).

A már említett távcső Newton szerelésű óragépes műszer. Két okulárt vásároltak hozzá, egy 25 mm-est és egy 12,5 mm-est. Egy kétszerező Barlow-lencse, fényképezőgép-adapter és egy napszűrő van a tartozékok között. A teljes felszerelés ára 1000 dollár körüli, amit egy átlagamerikai egy hónap alatt megkeres. Az égbolt állapota igen változó. Ha nagy a páratartalom, csak 2 magnitúdó a határfényesség, a Nap fehér fátyolon át világít. Néha viszont igen jó az átlátszóság. Ilyenkor az égbolt ibolyakék, éjszaka a háttármagnitúdó 6,0-6,5 körüli. Az időjárás előrejelzése könnyebb, mint a Kárpát-medencében. Ha keleti szél van, akkor páradús levegő érkezik a tenger felől. Ha nyugati, akkor száraz, kontinentális eredetű levegő érkezik. Sajnos, többnyire délkeleti szél fúj.

Mindenesetre a legelső itteni éjszakám szerencsés volt. Gyönyörű, tiszta volt az ég. Első dolgom volt megkeresni az akkor még jól látható Liller-üstökös. Mivel ekkor a tábor még nem rendelkezett Sky Atlas 2000.0-rel, az otthonról hozott Meteor Atlasz alapján kerestem meg az üstökös. Miután a keresővel beállítottam az üstökös feltételezett helyét, belenéztem a távcsőbe, s azonnal észrevettem a Lillert a látómező szélénél. Összfényességét $9^m,3$ -ra becsültem. A kör alakú diffúz folt mérete 5' volt; központi mag már nem látszott.

Az, hogy ilyen könnyen megtaláltam, a jó pozícióknak köszönhető, melyekhez érdekes módon jutottam. Hoztam ugyan otthonról előre számított pozíciókat, ám ezeket elég régi pályaadatok alapján számítottam. Néhány napos New York-i tartózkodásom alatt szereztem be az új pozíciókat. New York-i ismerősöm — aki számítógépekkel foglalkozik és a csillagászat is érdekli — rendelkezik egy IBM kompatibilis számítógéppel, mely csatlakoztatható az amerikai számítógépes hálózathoz. Kapcsolatba lépett egy kaliforniai adatbázissal, és lekérdezte a Liller-üstökös legfrissebb pályaelemeit. Innen tudtam meg azt is, hogy a Tempel 2 üstökös 15 magnitúdós volt az előrejelzett 10 helyett. A hálózat segítségével "elbeszélgettem" egy texasi számítógép-kezelővel és elolvastam az űrrepülőgéppel kapcsolatos legfrissebb híreket. A hálózatba már több ország bekapcsolódott, így kapcsolatba léphetünk kanadai, brazil vagy ausztráliai számítógépekkel. A kapcsolatot létesítése telefonvonalon történik. Ha valaki "számítógépezés" közben telefonál, a gép figyelmeztet, hogy telefonon keresnek. Magyarország egyelőre nem tagja ennek a hálózatnak.

Visszatérve az első napi észlelésekhez: még megnéztem az M 51-et, az M 13-mat és a Sagittarius különféle mély-ég objektumait, kihasználva azt, hogy 6°-kal délebbre vagyok. Végül változóztam. A határmagnitúdó 13,7 volt. Azóta két hét telt el, közben kb. 70 változóészlelést készítettem. A Liller-üstököst többször már nem láttam, és a Tempel 2-t sem. Készítettem néhány napfotót, továbbá megnéztem az Uránuszt és a Neptunuszt.

ZALEZSÁK TAMÁS

Hírünk a világban

Az utóbbi egy-másfél évben örvedetesen megszorodtak a magyar amatőr-csillagászzal, annak eredményeivel kapcsolatos külföldi közlemények. Az alábbiakban egy — korántsem teljes — áttekintést adunk ezekről a híradásokról:

Sei-ichi Sakuma a japán Monthly Astronomy c. (220 oldalas!) folyóirat 1987 novemberi számában két oldalon számolt be magyarországi tapasztalatairól. Fényképekkel illusztrált cikkében hazai amatőrökről, a PVH tevékenységéről ill. az MTA Csillagászati Kutató Intézetében tett látogatásáról ír. Az illusztrációk között Varga János egyik Orion-köd fotója is helyet kapott. Ugyancsak magyarországi látogatásáról számol be John Griesé a Sky and Telescope 1988 augusztusi számában, a Stephen J. O'Meara szerkesztette Amateur Astronomers c. rovatban. Egyebek között a győri MMTÉH-PVH találkozóról is megemlékezik.

Kiváló asztrofotósunk, Iskum József napfelvételeit közli a padeborni népi csillagvizsgáló (NSZK) The INTER-SOL Program c. kiadványa ill. az Astronomie und Raumfahrt 1988/2. és 3. száma. Csizsár Tibor "ellencsovás" felvétele jelent meg a Bradfield (1988s) üstököséről az angol The Astronomer 1988 áprilisi számában. A júliusi The Astronomer Süle Gábor összefoglalóját közli az MMTÉH eredményeiről. Ugyancsak a The Astronomer 1987 augusztusi száma adott hírt a PVH változócsillag-feldolgozó munkájáról. A borítón az AH Dra Szatmáry Károly által készített power spektruma jelent meg. Az IAU Circular következő számaiban jelentek meg vizuális PVH-észlelések: 4360, 4373, 4377, 4388, 4513, 4593, 4605, 4617, 4621. Ugyancsak a PVH adatait használta fel Zsoldos Endre az IBVS 3192. számában közölt cikkében, melyben az AC Herculis periódus-változásait elemezte.

10.01.	ZC 771	6 ^m ,1	D 01:08	UT PA	23 ^o	R 01:52	UT PA	313 ^o
10.03.	ZC 1088	5,6	04:03		24	04:23		356
10.09.	ZC 1708	6,2				03:38		330
10.17.	ZC 2784	3,4	18:39		53			
10.22.	ZC 3383	6,5	00:09		81	01:01		216
10.24.	ZC 105	4,5	00:12		78	01:13		220
10.26.	ZC 399	5,7	00:47		87	01:53		229
10.28.	ZC 840	6,5	19:58		98	20:53		242
10.29.	ZC 885	5,6	03:34		102	04:49		271
10.30.	ZC 1042	6,6	02:46		91	04:06		292

Októberi okkultációk Budapestre (Zajác György előrejelzései)